

บทที่ 6

ความระงับแห่งโทษ

โทษในทางอาญาดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 18 นั้นจะเห็นได้ว่า โทษบางประการมุ่งที่ตัวผู้กระทำความผิด คือบังคับตัวผู้กระทำความผิดโดยตรง เช่น โทษประหารชีวิต หรือจำคุก ย่อมนำตัวผู้กระทำความผิดนั้นเองมาประหารชีวิตหรือจำคุกไว้ตามคำพิพากษา แต่โทษบางชนิดเช่นโทษปรับนั้นมุ่งที่จะให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับ เมื่อไม่มีเงินชำระค่าปรับจึงอาจบังคับโดยวิธีอื่น เช่น กักขังแทนค่าปรับ หรือในกรณีโทษริบทรัพย์สินซึ่ง เป็นโทษที่มุ่งต่อตัวทรัพย์สินเป็นหลัก แม้จะไม่ปรากฏว่ามีผู้กระทำความผิดหรือต้องโทษตามคำพิพากษา คำลัทธิพิพากษาให้ริบทรัพย์สินนั้นได้(มาตรา 32)

ในเรื่องความระงับแห่งโทษนี้เห็นควรแบ่งศึกษา เป็นสองกรณี กล่าวคือ

- ก. ความระงับแห่งโทษตามประมวลกฎหมายอาญา
- ข. ความระงับแห่งโทษตามกฎหมายอื่น

ก. ความระงับแห่งโทษตามประมวลกฎหมายอาญา นั้น กล่าวคือ ตามที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา 38 และมาตรา 79 ดังนี้

มาตรา 38 บัญญัติว่า โทษให้เป็นอันระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด ซึ่งหมายความว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตายลง ก็ให้งดการลงโทษแก่จำเลย ในกรณีนี้ถ้าเป็นโทษประหารชีวิต โทษจำคุก และโทษกักขัง หรือการกักขังแทนค่าปรับ ก็ย่อมไม่มีปัญหาแต่ประการใด เพราะ

เมื่อผู้ต้องโทษตายลง จะไปนำผู้อื่นที่ไม่ได้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษมาลงโทษแทนไม่ได้

ปัญหาจึงมีเฉพาะกรณีโทษปรับและริบทรัพย์สิน เท่านั้น

กรณีโทษปรับนั้นต้องแยกพิจารณาว่าจำเลยตายในขณะที่คดีถึงที่สุดแล้วหรือไม่กล่าวคือ

1. ในกรณีที่คดีถึงที่สุด กล่าวคือ เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว และไม่มีการดำเนินคดีต่อไปอีก เช่น ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ปรับจำเลย เมื่อศาลอ่านคำพิพากษาโดยชอบแล้วจำเลยตายลงโดยไม่มีการอุทธรณ์ฎีกาดังนี้ จะเห็นได้ว่าคดีถึงที่สุดแล้ว

ในกรณีเช่นนี้ถ้าจำเลยได้ชำระค่าปรับไปแล้วหรือกักขังแทนค่าปรับไปแล้วเท่าใดอย่างไร ก็เป็นอันสิ้นสุดกันเพียงนั้น จะให้ถอนค่าปรับคืนหรือบังคับแก่ทายาทก็ไม่ได้ดูจกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 1040/2475)

2. ในกรณีที่คดียังอยู่ในระหว่างการพิจารณา คำว่าคดีที่ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณานี้ นั้น ขอให้สังเกตว่า การพิจารณาคดีนั้นไม่ว่าจะอยู่ที่ศาลชั้นต้น หรือศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วมีการอุทธรณ์ฎีกาอยู่ดังนี้ ข้อมหมายควมว่าคดีนั้นยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ซึ่งมีผลต่างกันอย่างกับกรณีในข้อ 1 กล่าวคือ ถ้าจำเลยตายในระหว่าง

พิจารณา บรรดาโทษปรับที่ให้แก่จำเลยหรือโทษอื่นเช่น จำคุก ก็ยอม
 ให้แก่จำเลยไม่ได้ ค่าปรับที่จำเลยชำระไปก็ต้องคืนแก่ทนายต่อไป
 เช่น ศาลชั้นต้นพิพากษาปรับจำเลย จำเลยชำระค่าปรับแล้วแต่อุทธรณ์
 ในระหว่างที่คดียังอยู่ในการพิจารณาของศาลอุทธรณ์นั้น จำเลยตาย
 ลงดังนี้ จะเห็นได้ว่าจำเลยตายในระหว่างที่คดียังคงอยู่ระหว่างการ
 พิจารณา โทษยอมเป็นอันระงับไป เมื่อโทษเป็นอันระงับ ค่าปรับที่
 จำเลยชำระไปนั้นก็ต้องคืนให้แก่ทนาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1685/
 2479)

นอกจากกรณีที่ยกมาไว้ในมาตรา 38 ดังกล่าวแล้วใน
 ประมวลกฎหมายอาชญาซึ่งบัญญัติถึงกรณีโทษระงับลงไว้ในมาตรา
 79 อีกด้วย กล่าวคือ ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว ถ้าผู้ต้องหา
 ว่ากระทำความผิดค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นมา
 ชำระก่อนที่ศาล เริ่มต้นสืบพยาน ให้คดีนั้นเป็นอันระงับไป หมายความว่า
 ว่า เฉพาะกรณีที่กฎหมายบัญญัติโทษหรือระวางโทษไว้ว่ามีโทษปรับ
 เท่านั้น หากระวางโทษหรือที่กฎหมายกำหนดโทษประการอื่นไว้ด้วย
 เช่น จำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับนั้น จะนำบทบัญญัตินี้มาอ้างค้ำ
 ค้ำยันไม่ได้ และในการที่จะนำค่าปรับมาชำระนี้ ต้องชำระเต็มตาม
 จำนวนในอัตราโทษชั้นสูง เช่น ระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งร้อยบาท
 ถึงห้าร้อยบาท ดังนี้ต้องชำระเต็มตามจำนวน 500 บาท จะชำระ
 ต่ำกว่านั้นไม่ได้ หรือถ้าระวางโทษมีไว้เป็นอัตราเดียว เช่น ปรับ
 ไม่เกิน 100 บาทดังนี้ก็ต้องชำระจำนวนเต็ม 100 บาท และการ
 ชำระค่าปรับอย่างสูงหรืออัตราอย่างสูงดังกล่าวนี้ ต้องชำระต่อ
 ศาลก่อนที่ศาล เริ่มต้นสืบพยาน ซึ่งการ เริ่มต้นสืบพยานนั้น

หมายความว่า ได้มีการ เล่นอพยพหลักฐานในคดีนั้นต่อศาลบางส่วน หรือทั้งหมดและไม่ว่าพยานหลักฐานนั้นจะเป็นพยานเอกสาร พยานบุคคล หรือพยานวัตถุก็ตาม แต่หาเพียงแต่มีการนำสืบพยานแล้ว เลื่อนไป หรือนำพยานบุคคลมาศาลแล้ว ไม่สืบพยานเพราะไม่คิดว่าที่จะสืบพยานปากนั้นแล้ว เลื่อนคดีไปดังนั้นก็ยังไม่ถือว่าได้เริ่มต้นสืบพยาน

เมื่อนำคำปรับในอัตราอย่างสูงมาชำระตามเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 79 ดังกล่าวแล้ว คดีนั้นเป็นอันระงับไป ซึ่งก็เป็นผลให้ไม่มีการลงโทษหรือพิจารณาโทษในเรื่องนั้นนั้นเอง จึงทำให้โทษระงับไปด้วย

ข. ความระงับแห่งโทษตามกฎหมายอื่น หมายความว่า นอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 38 และมาตรา 79 นั้นแล้ว ยังมีบัญญัติในกฎหมายอื่นอีกที่เป็นผลในที่สุดทำให้โทษระงับไป เช่น พระราชบัญญัติศาลทหาร ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฯลฯ

ตามพระราชบัญญัติศาลทหารนั้น เช่น กรณีตามมาตรา 102 และมาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศาลทหาร บัญญัติให้อ่านาจอธิบดีสั่งงดการฟ้องร้องผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลทหาร เสียได้ โดยมีเงื่อนไขบางประการ เช่น ผู้ต้องหายินยอมเสียค่าปรับ หรือทำความตกลงกันได้ หรือทำทัณฑ์บน หรือให้ประกัน โดยให้อธิบดีกรมศาลทหารบันทึกความเห็นว่าเป็นเพราะเหตุใดจึงงดฟ้องผู้กระทำความผิด

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น เช่น กรณีตามมาตรา 37 ซึ่งคดีอาญาเลิกกันได้เมื่อ

1. ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้กระทำความผิดยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนก่อนศาลพิจารณา
2. ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือความผิดต่อกฎหมายอาญาซึ่งมีโทษปรับอย่างสูงไม่เกินสองพันบาท เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบแล้ว
3. ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินสองพันบาท ซึ่งเกิดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับที่นายตำรวจประจำท้องที่ตั้งแต่ตำแหน่งสารวัตรขึ้นไป หรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการแทนในตำแหน่งนั้น ๆ ได้เปรียบเทียบแล้ว
4. ในคดีซึ่งเปรียบเทียบปรับได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว หรือในกรณีที่สิทธิภาคีมาฟ้องร้องระงับไปตั้งที่บัญญัติไว้ในมาตรา 39 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ ถ้าต้องตามเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ตามมาตราในกฎหมายดังกล่าวแล้ว คดีนั้นจะนำมาฟ้องเพื่อลงโทษกันต่อไปไม่ได้ ซึ่งก็มีผลให้โทษระงับไปนั่นเอง เช่นคำพิพากษาฎีกาที่ 438/2505 ซึ่งพิพากษาว่า สิทธิภาคีอาชามาฟ้องยอมระงับไปตามมาตรา 39 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชานั้น เป็นเรื่องสิทธิภาคีอาชามาฟ้องระงับไปตั้งแต่ศาลชั้นต้น ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์สั่งจำหน่าย

คดี เพราะสิทธิในคดีอาญาไม่ฟ้องระงับไปนี้ แม้ศาลอุทธรณ์จะไม่ต้อง
มีคำสั่งให้เพิกถอนคำพิพากษาของศาลชั้นต้นด้วย หากคดีนั้นศาลชั้น
ต้นพิจารณาลงโทษจำเลยแล้ว คำพิพากษาของศาลชั้นต้นก็ป็นอัน
สิ้นผลบังคับ
